

Računi v kmetijstvu

Izdajanje in davčno potrjevanje računov

Računi so dokumenti na papirju ali v elektronski obliki, ki se nanašajo na dobave blaga in storitev, jih zagotovi zavezanec sam, prejemnik (samofakturiranje) ali tretja oseba v njegovem imenu in za njegov račun in jih pod pogojem, da so dobave opravljene v Sloveniji, predpisuje Zakon o davku na dodano vrednost ZDDV-1 (Uradni list RS, št. 117/2006 s spremembami):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4701>

Uporabo vezane knjige računov pri gotovinskem poslovanju predpisuje Zakon o davčnem postopku ZDavP-2 (Uradni list RS, št. 117/2006 s spremembami):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4703>

Davčno potrjevanje računov je postopek potrjevanja računov za davčne namene pri gotovinskem poslovanju. Ureja ga Zakon o davčnem potrjevanju računov ZDavPR (Uradni list RS, št. 57/2015 in 69/2017):

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7195>

Katere kmetije so zavezane izdajati račune in katere so izvzete

Izjema od obveznosti izdajanja računov

Izjema od obveznosti izdajanja računov velja le za kmečka gospodinjstva (izpolnjeni morajo biti vsi trije pogoji!) pri prodaji:

- svojih pridelkov **končnemu potrošniku** (npr. neposredna prodaja na domu, prodaja od vrat do vrat, neposredna prodaja na premičnih stojnicah, na tržnici...),
- če ta pridelava sodi med **pridelke osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti** in je torej obdavčena pavšalno na podlagi katastrskega dohodka in
- če za to dejavnost **ni identificirana za namene DDV** (lahko pa je kmetija upravičena do pavšalnega nadomestila DDV).

Drugim kupcem, ki **niso končni potrošniki**, morajo tudi zavezanci, ki so obdavčeni na podlagi katastrskega dohodka, izdajati račune. Izdani računi v tem primeru ne vplivajo na davčno osnovo v okviru dohodnine in jih tudi v primeru gotovinskega poslovanja ni treba davčno potrjevati.

V vseh ostalih primerih so kmetje dolžni izdajati račune in jih v primeru gotovinskega poslovanja tudi davčno potrjevati. Izjema je le izdajanje računov za opravljanje t. i. **malih obsegov prve stopnje predelave** lastnih kmetijskih in gozdarskih pridelkov zaradi evidentiranja prihodkov do 3.500 evrov letno. V tem primeru je račune potrebno izdajati, vendar jih tudi v primeru gotovinskega poslovanja ni potrebno davčno potrjevati. Izdani računi ne vplivajo na davčno osnovo, ta ostaja katastrski dohodek.

Posebne kulture, ki jih pridelovalci evidentirajo v okviru zbirnih subvencijskih vlog, so prav tako obravnavane kot osnovna kmetijska dejavnost. Katastrski dohodek se določi kot dodatni katastrski dohodek v višini 1,3-kratnika katastrskega dohodka intenzivnega sadovnjaka z boniteto med 51 in 60. Posebne kulture so zelenjadnice in zelišča v intenzivni pridelavi, jagode, semena in sadike poljščin, zelenjadnic in zelišč, ki se pridelujejo v tleh na prostem ali v tunelih, ter reja polžev na njivi. Kot intenzivna pridelava šteje pridelava ene ali več zelenjadnic oziroma zelišč na isti površini v celotni rastni sezoni posameznega koledarskega leta, torej se kot intenzivna pridelava šteje tudi pridelava špargljev in drugih trajnih zelenjadnic. Ker so obravnavane kot osnovna kmetijska dejavnost, so izvzete iz obveznosti izdajanja računov, če sta izpolnjena tudi ostala dva pogoja: pridelke prodajajo končnim potrošnikom in niso identificirani za namene DDV.

Obveznost izdajanja računov

Obveznost izdajanja računov velja za kmečka gospodinjstva, ki:

- so se **za osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost**, ki je sicer lahko obdavčena na podlagi katastrskega dohodka, odločila za ugotavljanje davčne osnove **na podlagi dejanskih prihodkov** in dejanskih odhodkov ali na podlagi dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov;
- se ukvarjajo s primarno kmetijsko pridelavo, ki ni osnovna kmetijska dejavnost (ne more biti obdavčena na podlagi katastrskega dohodka), in ni evidentirana kot posebna kultura, npr. pridelava sadik trajnic, pridelava okrasnih rastlin, intenzivna pridelava vrtnin, jagodičja (razen če je v registru kmetijskih gospodarstev zavedeno kot trajni nasad), večletnih kultur na njivah, reja živali s pretežno kupljeno krmo..., zato imajo priglašeno t.i. **drugo kmetijsko dejavnost**, za katero davčno osnovo ugotavljajo na podlagi dejanskih prihodkov in dejanskih odhodkov ali na podlagi dejanskih prihodkov in normiranih odhodkov;
- opravljajo **dopolnilne dejavnosti na kmetijah**; v primeru opravljanja dopolnilne dejavnosti na kmetiji lahko osnovna kmetijska dejavnost ostane obdavčena pavšalno, če pa se za osnovno dejavnost odločijo za vodenje knjig, morajo izbrati enega nosilca za vse dejavnosti na kmetiji, ki pripravi enotni davčni obračun; čeprav katerikoli član kmečkega gospodinjstva, ne samo nosilec, lahko na svoje ime izda račun za prodane pridelke ali storitve, je priporočljivo, da so na računu navedeni tudi podatki o nosilcu; vsi dohodki se pripišejo nosilcu, vendar je davčna stopnja nižja, če je na kmetiji več kmetijskih zavarovancev (t. i. povprečenje dohodkov);
- so za dopolnilne dejavnosti, druge kmetijske dejavnosti ali za osnovno kmetijsko dejavnost **identificirani za namene DDV** (nosilec, ki je za dopolnilne dejavnosti identificiran za namene DDV, sme ostati z osnovno kmetijsko dejavnostjo izven sistema DDV, če pa je za namene DDV identificiran za osnovno kmetijsko dejavnost, mora biti tudi za dopolnilno dejavnost).

Upravičencem do **pavšalnega nadomestila DDV** račun običajno izdajo kupci v njihovem imenu, smejo pa ga izdati tudi sami. Tudi DDV pavšalistom računov ni potrebno davčno potrjevati.

Kateri podatki morajo biti navedeni na različnih računih

V nadaljevanju je pojasnjeno, kateri podatki morajo biti na računu navedeni po DDV zakonodaji. Glede na vrsto dejavnosti in morebitne ostale okoliščine pa mora davčni zavezanec pri navajanju podatkov na računu upoštevati tudi drugo zakonodajo in druge predpise.

Davčni zavezanec, ki na ozemlju Slovenije opravi več posameznih dobav blaga ali storitev, lahko izda skupni račun, če obveznost obračuna DDV za dobavljeno blago ali opravljene storitve nastane v istem davčnem obdobju.

Račun, ki ga izda davčni zavezanec, identificiran za namene DDV

Na računu mora davčni zavezanec, identificiran za namene DDV za potrebe kmetijske dejavnosti, navesti (najmanj) naslednje podatke:

1. datum izdaje računa, 2. zaporedno številko računa, 3. identifikacijsko številko za DDV prodajalca, 4. identifikacijsko številko za DDV kupca, 5. ime in naslov davčnega zavezanca in njegovega kupca, 6. količino in vrsto dobavljenega blaga oziroma obseg in vrsto opravljenih storitev, 7. datum, ko je bila opravljena dobava blaga, ali datum, ko je bila storitev opravljena oziroma končana, 8. davčno osnovo, od katere se obračuna DDV po posamezni stopnji oziroma na katero se nanaša oprostitve, ceno na enoto brez DDV, 9. stopnjo DDV, 10. znesek DDV, razen v primerih, kjer se uporablja posebna ureditev, 11. v primeru izdaje računa s strani kupca blaga ali naročnika storitev v imenu in za račun davčnega zavezanca navedbo »Samofakturiranje«, 12. v primeru oprostitve DDV veljavno določbo, ki kaže na to, da je dobava blaga ali storitev oproščena DDV, 13. v primeru, če je plačnik DDV kupec blaga ali naročnik storitve, navedbo »Obrnjena davčna obveznost«.

Poenostavljeni računi

Davčni zavezanec lahko izda poenostavljeni račun za opravljeno dobavo blaga ali storitev na ozemlju Slovenije, in sicer za dobave: 1. končnim potrošnikom (ne glede na znesek), 2. drugemu davčnemu zavezancu ali pravni osebi, ki ni davčni zavezanec, ali predplačilo za to dobavo, če znesek na računu, brez DDV, ni višji od 100 evrov, 3. če se izda dokument oziroma sporočilo, ki spreminja prvoten račun.

Na poenostavljenem računu davčni zavezanec navede najmanj naslednje podatke:

1. datum izdaje računa, 2. zaporedno številko računa, 3. ime in naslov davčnega zavezanca in identifikacijsko številko za DDV, 4. količino in vrsto dobavljenega blaga oziroma obseg in vrsto opravljenih storitev, 5. znesek DDV, ki se plača, ali informacije, ki so potrebne za njegov izračun, 6. jasno in nedvoumno navedbo o prvotnem računu in konkretnih podrobnosti, ki so spremenjene, če je račun dokument, ki spreminja prvoten račun in se nanj nedvoumno nanaša, 7. v primeru oprostitve DDV navede veljavno določbo, ki kaže na to, da je dobava blaga ali storitev oproščena DDV in 8. v primeru, če je plačnik DDV kupec blaga ali naročnik storitve, navedbo »Obrnjena davčna obveznost«.

Račun, ki ga izda mali davčni zavezanec

Mali davčni zavezanec je zavezanec, ki je oproščen plačila DDV po 94. členu ZDDV-1, torej ni identificiran za namene DDV. Za osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost to pomeni, da vsi

člani kmečkega gospodinjstva skupaj ne dosegajo 7.500 evrov dohodkov iz te dejavnosti, torej je seštevek katastrskega dohodka in obdavčljivih subvencij manjši od 7.500 evrov ter se za namene DDV niso identificirali prostovoljno. V primeru opravljanja dopolnilnih ali drugih kmetijskih dejavnosti, ki niso obdavčene na podlagi katastrskega dohodka, pa to pomeni, da ne dosegajo 50.000 evrov letnega prometa.

Na računu mora navesti najmanj naslednje podatke:

1. datum izdaje računa, 2. zaporedno številko računa, 3. svojo firmo oziroma ime in sedež oziroma stalno prebivališče, 4. svojo davčno številko, 5. prodajno ceno blaga oziroma storitve (brez DDV) in 6. skupno vrednost prodanega blaga oziroma opravljene storitve (brez DDV). Če mali davčni zavezanec izda račun drugemu davčnemu zavezancu, mora na računu navesti tudi podatek o količini in vrsti dobavljenega blaga oziroma obsegu in vrsti opravljenih storitev. Če mali davčni zavezanec opravi dobavo blaga ali storitve, ki je oproščena plačila DDV, lahko na računu navede tudi veljavno določbo, ki kaže na to, da je dobava blaga ali storitev oproščena DDV. Zaradi lažjega evidentiranja računov in večje razumljivosti pa se priporoča, da se na računu navede klavzula »ni zavezanec za DDV«.

Račun za dobavo blaga oziroma storitve imetnika dovoljenja za pavšalno nadomestilo

Račun za opravljeno dobavo blaga oziroma storitve, ki jo kupcu, davčnemu zavezancu, identificiranemu za namene DDV, opravi imetnik dovoljenja za uveljavljanje pavšalnega nadomestila (kmet pavšalist) lahko izda kupec blaga oziroma naročnik storitve.

Na računu mora navesti naslednje podatke:

1. datum izdaje računa, 2. zaporedno številko, pod katero vodi izdani račun, 3. ime in naslov imetnika dovoljenja ter številko in datum dovoljenja za uveljavljanje pravice do pavšalnega nadomestila, 4. svoje ime in naslov ter svojo identifikacijsko številko za DDV, 5. količino in vrsto dobavljenega blaga oziroma obseg in vrsto opravljenih storitev, 6. datum opravljene dobave blaga oziroma storitve, 7. osnovo oziroma vrednost, od katere se obračuna znesek pavšalnega nadomestila, 8. stopnjo pavšalnega nadomestila (8%), 9. znesek pavšalnega nadomestila.

Račun za prodajo izdelkov malih obsegov prve stopnje predelave lastnih kmetijskih in gozdarskih pridelkov

Vsebina računa je odvisna od statusa zavezanca v sistemu DDV (identificiran za namene DDV ali mali davčni zavezanec). Za izdelke malih obsegov zavezanci niso upravičeni do pavšalnega nadomestila. Voditi morajo seznam izdanih računov in davčnemu organu do 31. marca predložiti zbirne podatke iz seznama izdanih računov v preteklem koledarskem letu.

Izdaja računov iz vezane knjige računov

Po DDV zakonodaji oblika, v kateri mora biti izdan račun, posebej ni predpisana. Vendar pa morajo po določbi Zakonu o davčnem postopku ZDavP-2 davčni zavezanci, ki izdajajo račune pri gotovinskem poslovanju brez uporabe ustreznega računalniškega programa oziroma elektronske naprave z revizijsko sledjo o izdanih računih, od vključno 31. januarja 2015 dalje izdajati račune iz posebne vezane knjige računov. Vezano knjigo računov mora za izdajo računov pri gotovinskem poslovanju

uporabiti tudi vsak davčni zavezanec, ko izdaja računov z uporabo računalniških programov oziroma elektronskih naprav ni mogoča zaradi okvare računalniškega programa ali elektronske naprave oziroma zaradi izpada električne energije. Več o tem v poglavju o davčnem potrjevanju računov. Pred prvo uporabo morajo davčni zavezanci vezano knjigo računov potrditi pri Finančni upravi Republike Slovenije.

Elektronski račun

Elektronski račun je račun, ki vsebuje predpisane podatke po DDV zakonodaji, in ki je bil izdan in prejet v kateri koli elektronski obliki. Vrsta elektronske oblike računa ni pomembna, pač pa dejstvo, da je račun v elektronski obliki, tako takrat ko je izdan, kot tudi ko je prejet. To omogoča pošiljanje in prejemanje elektronskih računov v eni obliki zapisa, ki se lahko nato pretvori v drugo. S 1. januarjem 2015 je obvezno pošiljanje računov proračunskim uporabnikom (vladnim službam, občinam, šolam, vrtcem, domovom starejših občanov...) prek portala Uprave RS za javna plačila UJPnet v elektronski obliki.

Davčno potrjevanje računov

Uporaba davčnih blagajn in/ali vezane knjige računov

- Račune je mogoče izdajati z elektronsko napravo za izdajo računov z nameščeno programsko opremo, ki omogoča elektronsko podpisovanje podatkov o računu in elektronsko povezavo za izmenjavo podatkov z davčnim organom. V pogovornem jeziku govorimo o **davčnih blagajnah**. Pogoji za uporabo davčnih blagajn je torej povezava na centralni informacijski sistem FURS-a preko spleta ali GPRS povezave. Elektronska naprava mora imeti nameščeno programsko opremo, ki ne omogoča brisanja ali popravljanja prvotnega zapisa.
- Izdajati je mogoče tudi račune iz **vezane knjige računov** in davčnemu organu prek elektronske povezave poslati podatke o tako izdanih računih do desetega dne v mesecu, ki sledi mesecu, v katerem je bil račun izdan (pred spremembo ZDavPR je bilo potrebno poročanje v desetih delovnih dneh od dneva izdaje računa). Vezana knjiga računov je obvezna v primerih, ko ni mogoča povezava na informacijski sistem FURS ali v primeru okvare elektronske naprave. Podatke o izdanih računih zavezanec sporoči naslednji dan po prenehanju vzrokov za neuporabo elektronske naprave. Pred prvo uporabo vezane knjige računov je potrebna potrditev na portalu eDavki. Po podatkih Finančne uprave RS na področju kmetijstva vezano knjigo računov uporablja več kot 1.700 zavezancev, od tega skoraj 1.300 zavezancev (tri četrtine) kot izključni način izdaje računov.

Zavezanec določi način izdajanja računov z internim aktom. V istem poslovnem prostoru uporaba obeh možnih načinov hkrati ni dovoljena.

Uvedba postopka potrjevanja računov

Zavezanci so lahko začeli davčno potrjevati račune s 1. decembrom 2015, obvezno pa z 2. januarjem 2016. Prehodno obdobje za uporabo vezane knjige računov je bilo predvideno do konca leta 2017, vendar je s spremembo ZDavPR mogoča neomejena uporaba tudi po 31. decembru 2017.

Mini blagajna

Mini blagajna je namenjena zavezancem, ki izdajo malo računov. Zagotoviti morajo le internetno povezavo s FURS, elektronsko napravo (računalnik ali tablica in tiskalnik) in namensko digitalno potrdilo. Mini blagajna je brezplačna aplikacija za izdajanje računov z enkratno identifikacijsko oznako računa, za pošiljanje podatkov o izdanih računih iz vezane knjige računov ter za pošiljanje podatkov o poslovnih prostorih, v katerih se računi izdajajo.

Pomen nekaterih uporabljenih izrazov

- **Enkratna identifikacijska oznaka računa (EOR)** je oznaka, ki se programske ustvarja v informacijskem sistemu davčnega organa in je potrdilo, da je bil izdani račun prijavljen davčnemu organu.
- **Namensko digitalno potrdilo** je potrdilo v elektronski obliki, ki ga zavezanec uporablja za namene identifikacije v postopku elektronske izmenjave podatkov z davčnim organom in za elektronsko podpisovanje podatkov o računu v postopku potrjevanja računov.
- **Plačilo z gotovino** je plačilo z bankovci in kovanci, ki so v obtoku kot plačilno sredstvo, ter drugi načini plačila, ki niso neposredna nakazila na transakcijski račun, odprt pri ponudniku plačilnih storitev, to so plačila s plačilno ali kreditno kartico, čekom in drugi podobni načini plačila.
- **Poslovni prostor** zavezanca je vsak nepremičen ali premičen prostor, v katerem zavezanec stalno, občasno ali začasno izdaja račune za dobave blaga ali storitev pri gotovinskem poslovanju. Premičen prostor je vsak premičen objekt ali elektronska naprava za izdajo računov. Kot poslovni prostor zavezanca se šteje tudi vsak nepremičen ali premičen prostor, v katerem se izdajajo računi z uporabo vezane knjige računov. Zavezanec mora pred začetkom izdaje računov davčnemu organu sporočiti podatke o vseh poslovnih prostorih, v katerih izdaja račune.

Vsebina računa

Račun, ki ga zavezanec izda kupcu, mora poleg podatkov, ki so določeni s predpisi, ki urejajo DDV in davčni postopek, vsebovati še naslednje podatke:

- čas izdaje računa (uro in minute),
- oznako fizične osebe, ki izda račun z uporabo elektronske naprave za izdajo računov,
- enkratno identifikacijsko oznako računa in
- zaščitno oznako izdajatelja računa.

Obvestilo o računu in obveznost kupca

Zavezanec mora v poslovnem prostoru na vsaki elektronski napravi za izdajo računov ali drugem kupcu vidnem mestu objaviti obvestilo o obveznosti izdaje računa in izročitve računa kupcu ter obveznosti kupca, da prevzame in zadrži izdani račun.

Kupec blaga oziroma prejemnik storitve mora prevzeti račun in ga zadržati neposredno po odhodu iz poslovnega prostora in ga na zahtevo predložiti pooblaščenim osebam.

Imetniki računov lahko v 60 dneh od dneva izdaje računa pri davčnem organu prek telekomunikacijskih poti preverijo, ali je bil račun potrjen.